

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demografiya məsələlərinin işıqlandırılması

Gender bərabərliyi günümüzün ən aktual məsələlərin-
dən biri kimi daimi müzakirə mövzusu olaraq qalma-
qdadır. Bütün sahələrdə, o cümlədən də elm sahə-
sində, akademik düşərgədə gender bərabərliyinin təmin
olunub-olunmadığı, bu istiqamətdə qadınların payının nə
qədər olduğu məsələsi diqqətdədir. Dünya tədqiqatçıları
məsələyə müəyyən istiqamətdən baxır. Bəzi tədqiqatlardan
hiss olunur ki, bu sahədə sayca kişilər qadınlardan
üstündür, bəzi tədqiqatlarda bərabərlik müşahidə olunur.

İnternet resurslarında yayıl-
an tədqiqatlardan birində qeyd
olunur ki, elm və gender bəra-
bərliyi inkişaf məqsədlərinə
 çatmaq prosesinin ayrılmaz
elementləridir.

Dünya üzrə tədqiqatçıların
33%-ni təşkil etməsinə bax-
mayaraq, elm akademiyası
üzvlərinin yalnız 12%-ni qadınl-
ar təşkil edir. Bu qeyri-bəra-
bərlik qadınların elmi təşkilat-
larda liderlik rollarına çıxışını
məhdudlaşdırır. Köklü struktur
və mədəni maneələr vurğu-
layır və bərabərlik, təmsilçilik
və elm təşkilatlarında elmi iste-
daddan tam istifadə ilə bağlı
tənqidi narahatlıqlar yaradır.

Azərbaycana baxdıqda, bu
sahədə hər hansı bir ciddi
problemin müşahidə olunduğu-
nu görmürük.

Məsələn, Azərbaycanda el-
mi işçilərin 59,2 faizini qadınlar
təşkil edir. Son 10 ildə onlar-
dan elmlər doktoru elmi də-
rəcəsi olanların sayı 1,6 dəfə,
fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi
olanların sayı isə 1,5 dəfə ar-
tıb. Azərbaycan Milli Elmlər
Akademiyaşının həqiqi üzvlə-
rindən 7-si, müxbir üzvlərindən
isə 9-u qadındır.

Məsələ ilə əlaqədar "Bakı-
Xəbər"ə danışan Azərbaycan
Gənc Alim, Doktorant və Mag-
istrlər Cəmiyyətinin sədri, fəl-
səfə doktoru İlqar Orucov bil-
dirdi ki, ölkəmizdə gender ba-
lansı son illərdə qadınların le-
hinə xeyli dəyişib. "Təbii ki,
qadınların elmdə olmasını, elmi
fəaliyyətlə məşğul olmasını
müsbət hal kimi dəyərləndiri-
rəm. Çünki Azərbaycanda za-
man-zaman elm sahəsində
çox dəyərli, görkəmli, öz
sözünü demiş, kifayət qədər
böyük elmi nailiyyətlər əldə

etmiş bizim xanım alimlərimiz
olublar. Təbii ki, biz həmin xa-
nım alimlərimizin olmasından
qürur duyuruq. Hesab edirəm
ki, bu, Azərbaycan cəmiyyətin-
də, bütün sahələrdə olduğu
kimi elm sahəsində də qadınl-
arın fəaliyyəti üçün yaradılmış
şəraitdən irəli gəlir. Onların öz
potensiallarını məhz bu istiq-
amətdə də reallaşdırmalarına
imkan yaradılıb. Yəni qadınl-
arın yaratdıqları güclü elmi mək-
təblər zaman-zaman olub və
bu gün də Azərbaycan qadını
bütün sahələrdə olduğu kimi
elm sahəsində də öz sözünü
deyir. Söhbətimizin əvvəlində
qeyd etdiyim kimi, son illər
elmdə balansın qadınların lehi-
nə dəyişməsi tendensiyası
müşahidə olunur ki, bu, açıqını
deyim, bir qədər narahatedici-
dir. Ona görə ki, bu balans qa-
dınların lehinə dəyişirsə, bu o
deməkdir ki, bizim istedadlı
oğlanlarımız elmə az maraq
göstərirlər. Əlbəttə, bunun sə-
bəbləri var. Mən ayrı-ayrı vax-
tlarda bununla bağlı fikirlərimi
bildirmişəm. Oğlanların elmi
fəaliyyət istiqamətinə geniş
maraq göstərməmələrinin sə-
bəbləri bir sıra amillərdən qay-
naqlanır. Biz o səbəbləri araş-
dırıb üzə çıxarmalıyıq, o sə-
bəblərin üzərinə getməliyik, o
maneələri aradan qaldırma-
lıyıq".

İ.Orucovun sözlərinə görə,
bir neçə il əvvələ qədər, tuta-
lım, magistratura pilləsinə təh-
sil almaq üçün müraciət edən
oğlanlara o müddət ərzində
hərbi möhlət hüququ veril-
mirdi: "Yəni bakalavr diplomu-
nu almış və magistr təhsili al-
maq iddiasında olanlar üçün
hərbi möhlət hüququ veril-
mirdi. Biz o zaman Səfərbərlik

Elmdə gender balansını idarə olunan prosesdir..

və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə
Dövlət Xidmətinə müraciət et-
dik. Bu problem artıq öz həllini
tapıb, magistraturada oxuyan
oğlanlara hərbi möhlət
hüququ verilir. Eyni zamanda
magistraturanı bitirib doktoran-
tura müraciət edən oğlanla-
ra da həmin o möhlətin veril-
məsi məsələsi var. Bütün bun-
larla bağlı ayrı-ayrı vaxtlarda
müraciətlər etmişəm.

Düşünürəm ki, bu möhlət
hüququnun tanınması həm də
təhsildə fasiləsizliyin təmin
olunmasına xidmət edir. Eyni
zamanda oğlanların elmə gəl-
məsinə müəyyən qədər imkan-
lar yarada bilər. Azərbaycanda
oğlanların elmdən uzaq
düşməsinin digər səbəbləri də
var. Burada müəyyən prose-
dur qaydalarında yumşaldılma-
ların edilməsi, hesab edirəm,
yaxşı olar. Həmçinin onların
fəaliyyətinin stimullaşdırılması-
nı bir qədər də gücləndirmək
lazımdır və sair. Ölkəmizdə el-
mə və təhsilə münasibət mə-
lumdur. Prezident İlham Əliyev
tərəfindən hər zaman elm və
təhsil sahəsinə böyük önəm
verilir, dəstək göstərilir. Hesab
edirəm ki, bu istiqamətdə kadr
potensialını gücləndirmək üzrə
fəaliyyətlər bir qədər də
gücləndirilməlidir. Bizim uni-
versitetlərin rəqabət qabiliyyə-
tinin artırılması istiqamətində
Dövlət Proqramı var. Həmin
Dövlət Proqramı istiqamətində
dünyanın müxtəlif universitet-
lərinə, elmi mərkəzlərinə dok-
torantura pilləsində təhsil al-
maları üçün gənclər göndərilir.
Onların içində oğlanlar
üstünlük təşkil edir. Eyni za-
manda Xaricdə təhsil üzrə
Dövlət Proqramında magistra-
tura pilləsi də yer alıb. Keçən il
cənab Prezidentin sərəncamı
ilə o proqrama əlavə və dəyi-
şiklik edildi, doktorantura pillə-
sində təhsil almaq arzusunda
olan şəxslər də o proqramdan
yararlana biləcəklər. Bunlar
müsbət tendensiyalardır. Döv-
lətin elm və təhsilə, həmçinin
gənc elmi kadrların hazırlığına
verdiyi önəmin nəticəsidir.

Dövlətin bu yanaşmasını
çox təqdir edirəm, çox dəstək-
ləyirəm. Düşünürəm ki, ölkə-
mizin elm, təhsil tutumlu ölkə
olması üçün nə lazımdırsa ha-
mısını etməliyik. Bu, ölkənin ali
siyasi rəhbərliyinin bu sahələrə
münasibətinin göstəricisidir.
Beləliklə, biz oğlanların da,
qızların da elmə gəlməsini təş-
viq etmək məqsədilə çalışma-
lıyıq. Bu istiqamətdə işlər

görülür. Nümunələrimiz kifayət
qədər olsa da, amma bu
nümunələri artırmaq, bu im-
kanları genişləndirmək ölkəmi-
zin gələcək inkişafı üçün daha
da faydalı olardı. Elmin inkişaf
etdirilməsi istiqamətində

görülən işlərə əlavə bir təkan
vermiş olacaq"-deyər İ.Orucov
qeyd etdi.

İradə SARIYEVA
Yazı Azərbaycan
Respublikasının Medianın
İnkişafı Agentliyinin maliyyə
dəstəyilə çap olunur.